

Chefsjustitieombudsmannen
Mats Melin

Anmälan mot Polismyndigheten i Uppsala län för ett omhändertagande med stöd av lagen om omhändertagande av berusade personer m.m.

Anmälan

AA framförde i en anmälan klagomål mot Polismyndigheten i Uppsala län med anledning av ett omhändertagande med stöd av lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. (LOB). Han anförde sammanfattningsvis att omhändertagandet saknat grund då han inte anträffats så berusad av alkoholdrycker att han inte kunnat ta hand om sig själv eller annars utgjort en fara för sig själv eller någon annan. Inte heller hade han varit inblandad i något bråk.

Utredning

Från Polismyndigheten inforrades aktuellt omhändertagandeblad i vilket antecknats att AA utgjort en fara för annan och händelsen beskrevs enligt följande.

AA var inblandad i ett bråk på Stora torget och avvisades ett flertal gånger ifrån platsen. AA lydde ej polisens anvisningar och avlägsnades ifrån platsen. Då risk förelåg att AA istället skulle ställa till mer strul omhändertogs han enligt LOB istället. AA luktade alkohol vid tillfället.

Ärendet remitterades till polismyndigheten för upplysningar och yttrande över omhändertagandet, varvid de inblandade polismännen anmodades att höras.

Polismyndigheten (länspolismästaren BB) kom in med ett remissvar jämte yttranden från poliskommissarien CC och polisinspektören DD (här utelämnade). Polismyndigheten yttrade sig enligt följande.

Bakgrund

Vid 03.30-tiden den 21 april 2007 kallades flera patruller till Stora torget i Uppsala med anledning av att det förekommit bråk vid Max hamburgerrestaurang. Polisinspektören DD arbetade i patrull med polisassistenten EE och de anlände sist av patrullerna.

På platsen ser DD att en poliskollega avvisar AA från Stora torget. AA hade vid ett bråk inne på Max varit störande och provocerande mot de vakter som arbetade där och av den anledningen blev AA avvisad från platsen. AA avvisades cirka tio gånger från torget men gick endast iväg omkring fem meter varefter han stannade och vägrade gå längre. AA har själv uppgivit att han gick i riktning mot nattbussarna, dock fanns ingen möjlighet att lämna torget med nattbuss eftersom dessa slutar gå vid 02:30-tiden.

Efter upprepade försök att avvisa AA tog DD beslut om avlägsnande enligt 13 § polislagen (1984:387). DD och EE tog då med sig AA till polisbilen och påbörjade avlägsnandet i riktning mot S:t Johannesgatan. I bilen försökte DD upprepade gånger resonera med AA angående åtgärden, vilket inte var möjligt då AA endast hänflinade åt åtgärden samt pratade om annat.

DD kände att AA luktade alkohol och hade ett sludrande tal varpå DD, med hänsyn till AA:s beteende på Stora torget och i bilen, fick uppfattningen om att denne efter avlägsnandet skulle återvända till Stora torget eller bete sig provocerande mot omgivningen vid avlägsnandet. Med stöd därav omhändertog DD AA enligt 1 § lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. då AA ansågs utgöra en fara för annan.

AA fördes till arresten och lades in i arrest.

Polismyndighetens bedömning

I enlighet med 13 § första stycket polislagen får en polisman avvisa eller avlägsna en person från visst område eller utrymme, som genom sitt uppträdande stör den allmänna ordningen eller utgör en omedelbar fara för denna, när det är nödvändigt för att ordningen eller säkerheten skall kunna upprätthållas.

AA har genom sitt uppträdande på Stora torget ansetts störa den allmänna ordningen genom att vara inblandad i ett bråk inne på Max hamburgerrestaurang där han uppträtt störande och provocerande mot de vakter som arbetade där.

Då upprepade avvisningsförsök varit resultatlösa avlägsnades AA i enlighet med ovanstående bestämmelse och fördes bort från platsen. Under avlägsnandet gjordes bedömningen att det inte i det aktuella fallet skulle vara tillräckligt att avlägsna AA varför ett omhändertagande gjordes.

Om ett avvisande eller avlägsnande är otillräckligt får en person enligt 13 § andra stycket polislagen tillfälligt omhändertas. Vidare föreskrivs i 18 § andra stycket polislagen att omhändertaganden av berusade personer regleras i lagen om omhändertagande av berusade personer m.m. I 9 § andra stycket samma lag föreskrivs att lagen har företräde framför 13 § andra stycket polislagen gällande omhändertaganden. Då AA vid det aktuella tillfället varit berusad gjordes omhändertagandet därmed i enlighet med bestämmelserna i LOB.

I 1 § LOB föreskrivs att den som anträffas så berusad av alkoholdrycker eller annat berusningsmedel att han inte kan ta hand om sig själv eller annars utgör en fara för sig själv eller annan får omhändertas av en polisman. I förarbetena till den nämnda bestämmelsen framgår att berusningen måste framgå på ett påtagligt sätt för att personen skall kunna anses utgöra fara för annan (prop. 1975/76:113 s 123).

Polismyndigheten finner inte anledning att ifrågasätta DD:s bedömning av de faktiska omständigheterna när denne i enlighet med 1 § LOB omhändertog AA Vid den aktuella händelsen har AA luktat alkohol och haft ett sludrande tal. Han har i ett berusat tillstånd uppträtt störande på Stora torget genom att vara inblandad i ett bråk inne på Max hamburgerrestaurang där han provocerat de vakter som arbetade där. Med anledning därav blev AA avvisad utan resultat då denna vägrade att rätta sig efter polismannens uppmaning att lämna Stora torget. Vidare har AA, under DD:s försök i polisbilen att resonera om avlägsnandet, varit oförmögen att ta till sig polisinspektörens tillsägelser. Därmed befarades att AA efter avlägsnandet inte skulle upphöra med sitt störande och provocerande beteende gentemot omgivningen och att det förelåg fara för att han skulle kunna starta bråk. Med hänsyn härtill anses AA berusning, på ett påtagligt sätt, ha inverkat på dennes uppträdande gentemot sin omgivning och kan i anledning därav anses utgöra en fara för annan i enlighet med 1 § LOB. Därmed fanns grund för omhändertagande i enlighet med nyss nämnda bestämmelse.

I 5 § LOB stadgas att omhändertagande enligt lagen så skyndsamt som möjligt skall anmälas till förmannen. Förmannen skall då omedelbart pröva om åtgärden skall bestå.

Poliskommissarien CC var vid det aktuella tillfället vakthavande befäl och förman. Han hade därmed enligt ovannämnd bestämmelse att pröva om omhändertagandet av AA skulle bestå när patrullen inkom till arresten. CC har lämnat upplysningar om att han endast har svaga minnesbilder av det aktuella omhändertagandet då han gör mängder av förmansprövningar och att den aktuella händelsen inte på något vis kunde anses vara särpräglad.

Då han i efterhand har läst igenom den upprättade LOB-blanketten kan han konstatera att rekvisiten för ett omhändertagande varit uppfyllda och CC delar därmed DD:s uppfattning om att ett omhändertagande varit motiverat.

Polismyndigheten anser med ledning av ovanstående att polisinspektören DD och poliskommissarien CC gjort ett korrekt omhändertagande i aktuellt fall. Det finns således enligt polismyndighetens bedömning inte anledning att rikta kritik mot omhändertagandet av AA.

AA kommenterade inte remissvaret.

Bedömning

Som framgår av anmälan har AA ifrågasatt ett omhändertagande enligt LOB. Av omhändertagandebladet framgår bl.a. att AA hade varit inblandad i ett bråk och ”luktat alkohol vid tillfället”. Jag ansåg inte att grunderna för omhändertagandet klart framgick av dokumentationen varför ärendet remitterades till polismyndigheten. I remissvaret har myndigheten något mer utförligt redogjort för de omständigheter som låg till grund för omhändertagandet. Huvudsakligen berodde detta på att polisinspektören DD – under verkställigheten av ett beslut om avlägsnande enligt 13 § polislagen – fick uppfattningen att AA kunde komma att återvända till den plats han avlägsnats ifrån eller annars ”bete sig provocerande mot omgivningen” samt att AA luktade alkohol och hade ett sludrande tal.

Jag vill först framhålla att jag inte har någon invändning mot beslutet att avlägsna AA från platsen. Frågan är emellertid om det efter detta beslut tillkom sådana omständigheter att det var godtagbart att, i stället för att fullfölja avlägsnandet, omhänderta AA enligt LOB. Såvitt utredningen visar är den enda omständighet som tillkom efter avlägsnandebeslutet den att AA, när DD under avlägsnandet försökte att resonera med honom, ”endast hänflinade åt åtgärden samt pratade om annat”. Enligt min mening är en sådan omständighet inte ensamt tillräcklig för att anse att en person på grund av berusning kan utgöra en fara för annan. Det kan därför diskuteras om inte DD borde ha fullföljt avlägsnandet i stället för att omhänderta AA enligt LOB. Det är emellertid utom-ordentligt vanskligt att vid en granskning i efterhand avgöra om ett omhändertagande enligt LOB var korrekt eller inte. Jag kan givetvis inte utesluta att det redan vid beslutet om avlägsnande i och för sig fanns förutsättningar för ett omhändertagande enligt LOB men att DD av något skäl valde att vidta en mindre ingripande åtgärd. Det får också förutsättas att, om ett omhändertagande enligt LOB inte hade varit befogat, i vart fall CC vid den s.k. förmansprövningen hade omprövat beslutet. Jag finner bl.a. därför inte tillräckliga skäl att kommentera händelsen ytterligare.

Jag vill dock erinra om vikten ur kontroll- och rätts säkerhetssynpunkt av att de omständigheter som föranlett ett ingripande dokumenteras på ett fullständigt och korrekt sätt.

Vad som i övrigt kommit fram föranleder inte någon åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.